

השולח פרק רביעי גיטין

ל"א.

עין משפט גזר מצוה

כא מ"י פ"ו מהלכות
ערכין הל' כ סג
עין קל"ב
כא ב מ"י פ"ה מהלכות
מעילה הל' י
כא ג מ"י פ"ה מהלכות
טוען הל' ד סג
עין פ"ה טו"ש ח"מ סימן
כ"ה סעיף ג'
כא ד מ"י פ"ה מהלכות
מעילה הל' י
ע ה מ"י פ"ב מהלכות וישי
הלכה כ' סג עין פ"ג
טו"ש פ"ה י"ד סי' רסו
סעיף פ"ה טו"ש ח"מ סי' ס'
ערה סעיף כ"ט:

תורה אור השלם

1. והתחנקה אתם
לגביכם אחרים לרשת
אחיהם ללעלם בהם
תעבדו ובאחיכם בני
ישראל איש באחיו לא
תדרו בה בפקדו:
ויקרא כה מו

פסקי ר"ד

וכן אמר ר' עולא א"ר יוחנן
המפקיד עבדו יצא לחירות
וצריך גט שחרור אחריות
ר' אבא לעולא גר שמת
ובבבוי ישראל את נכסיו
והיו בהן עבדים בין
גדולים בין קטנים קנו
עצמן בני חורין אבא
שאל אומר גדולים קנו
עצמן ב"ח קטנים כל
המחזיק בהן זכה וכו' מי
כחב זה חירות אלו: אמר
רב נחמן קסבר עולא עבדו
דגר כהשוה מה אשתו
שמתלת בלא גט אף
עבדו שמתלת במיתה
בלא גט פ"י אף הפקר
דלאחר מיתה דומה
לפקדו דמחיים דעבר
איתקש לאשה דגמרי לה
לה דמית או חופשה לא
נתן לה והמית וכתב לה
ספר כירות מה אשה
אינה יוצאה מחיים בלא
גט ולאחר מיתה יוצאה
ה"ה הכי נמי עבד: אי הכי
ישראל נמי אמר קרא
והתחנקה אתם לבניכם
אחרים אבל גר שאין לו
יורשים יוצא במיתה רבו
א"ר יעקב בר אידי אריב"ל
הלכה כאבא שאל דאמר
קטנים כל הקודם בהן זכה
שאין להן יד לזכות
בעצמן: ור' חייא בר אבא
א"ר יוחנן אין הלכה כאבא
שאל והלכתא כאבא
שאל דהכי אמרי' בפ"ק
דקדושין (כ"ב): רב יהודה
דגירויא גר שאין לו
יורשים הוה הלש על מר
והוה לשיולי ביה חויה
דחקיה ליה עלמא טובא
אמר ליה לעבדיה שלוח לי
מטא ואמטיהו לגו
ביתיא איכא דאמרי גדול
הוה זה פירש למיתה וזה
פירש לעבדות ולא כר'
דאמרי קטן הוה וכאבא
שאל דאמר קטנים כל
המחזיק בהן זכה:

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו
דערכין (דף ה) האומר ערך כלי עלי נותן דמיו כר"מ וכן צ"פ
האומר משקלי עלי (דף ס) דתנן ערך ידי ורגלי עלי לא אמר כלום ואמר
רצ עלה נותן דמיה ומפרש לר"מ אליבא דר"מ קאמר וליה לא סבירא
ליה ואע"ג דבסוף פ"ק דסנהדרין (דף
טו) גזי הערכין המטלטלין מפרש רב
צאומר ערך כלי עלי כר"מ לא סבירא
ליה הכי וכי האי גוונא אשכחן דריש
אלמנה נוזיית (כמוצות דף טו) דבעי
למימר טו שמואל דהיזנות מן וכאנשי
יהודה אע"ג דבסוף נערה שנתפתה
(דף טז) אמר שמואל הלכה ככאנשי
גליל: **עבדא במקרקעי דמי**
ולכך אין מועלים זו לאין מעילה
במחזור דצ"פ הנהגה (מעילה יט):
ילפינן מעילה מטא מטא מתרומה
והא דאמר"י צ"פ המוכר את הספינה
(ב"ב טו) הקדיש צור מלא מים
מועלין זו וזמה שמתכו לא כמו
שפ"י שס רבינו שמואל שהצניע חפציו
בצור דהא אין מעילה במחזור אלא
כשעקר מן הצור חוליא ונהנה
ממנה:

קטנים כל המחזיק בהן זכה
בהן. לאין להן יד
לזכות בעצמן וכן צפרק מי שמת
(ב"ב טו): גזי פלוגתא דזינן לקטן
ואין זינן לגדול ודע"ג דלית ליה
זכיה בצינאה כדאמרינן בהנזיקין
לקמן (ט): היינו מדרבנן מפני דרכי
שלום והכל לא שייך ההוא טעמא
ואי"מ צפרק לולב וערבה (סוכה מו):
אמר לא ליקני איניש לולבא לינוקא
צ"ט ראשון דינוקא מקני קני אקנויי
לא מקני וליכא למימר דהתם צפיקא
כגון רכור ורקו אגוז וטעולו דהא
צ"פ דקדושין (דף כג): צההוא עובדא
דא"ל שלוף לי מסכאי משמע דהוה זו
דעת וקאמר התם איכא דלמרי קטן
הוה וי"ל דעת אחרת מקנה אותן
שאינן: **ובי מי כתב גט שחרור**
צ"א. אלמא לא צני גט להמירו צנת
חורין והיינו כשמואל דאמר מי שאין
לו רשות רבו עליו אינו קרוי עבד
וטעמא דאצא שאלו צקטנים דחשיב
רשות רבו עליהן כיון שאין להן
יד בעצמן:

אל"מא אמר אמימר בו' וא"מ מאי
אי הכי כ"ש לשמואל
תקשי דלמימר וי"ל דהא לא קשיא
ליה משום דשמואל תנאי היא צפרק
החולין (בבב"מ טז) וצפרק בתרא דניזר
(דף סג): אלל הא קשיא ליה אי תמיא
דלמימר דלא כר' יוחנן רציה ולהכי
נמי לא מני למיפרך ללמימר
מדרבנן י"ל דאצא שאלו דליהו מוקי להו
כההוא תנא דלית ליה דשמואל אלל
איבו סבר כההוא תנא דפליג עלייהו
וסבר דלדידיה ריך גט שחרור ואין
לו תקנה:

הלכה כאבא שאול. אומר ר"מ
דהלכה כריב"ל לגבי רבי
יוחנן כדמוכח צפרק בתרא דמגילה
(דף ס) דלמנ כוותיה דרב פפי
מסתברא דלמנ ריב"ל צית הכנסת
מותר לעשות צית המדרש ואע"ג דר'
לוי תקנה:
ישראל שמת נמי לא
המפקיד עבדו. דמו
ליכא חלה לצניו: ומת. לא ליבעי גט
שחרור להפקיע איסורו דהא מית ליה
וצניו לא זכו בהן מעולם: אין לו תקנה.
כדמפרש
לקמן"י דכיון דהפקדו פקע ממנויה
מנייה ואיסורא הוא דפס לבעלים
עליהן וכי מית אין לו ירושה להוריש
לצניו הלכך אין לו מי שימיתו בגט:
בפירוש

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו
(ערכין דף ה) המעריך פחות מכן חדש
ר"מ אומר נותן דמיו דלדס
יודע שאין ערך לפחות מכן חדש
וגמר ואמר לשם דמים הכא נמי יודע
שאין עבד ראי לא להקדשה ולא לצניו
וכיון דנשון הקדש אקדשה
גמר דבעו להקדיש דמיו ולומר דמיו
עלי: אי אמרש בשלמא ר"מ היא.
וטעמא לאו משום מקדיש סתם שיקדיש
לימכר אלא משום לאין מוציא דבריו
לבעלה הוא וכמו שאמר דמיו עלי וש
להן עליו מעות היינו דחייב לתת דמים
דלדס יודע שאין גופו קדוש ואמר לשם
דמים: אלא אי אמרש רבנן. וטעמא
משום דמקדיש סתם דבר שאין ראי
לגופו הקדישו לדמיו לימכר: בשלמא.
צעד איכא למימר סתמיה לדמים
קאי וה"ק הרי הוא קדוש לימכר אלל
בעצמו מי איכא למימר שיהא קדוש
לימכר וכי יש דמים לצן חורין ומה
מכירה יש זו אלא ר"מ היא ולא
דמשמע מתלה לדמי אלא מתוך שאינו
מוציא דבריו לבעלה גמר בלבו ואמר
דמי עצמי עלי והיינו דלמנ הריני
הקדש שמין אותו כעבד ולא שימכר
וגבי עבד נמי אין רשות להוצרין עליו
אלא מעות יש להן על הבעלים:
לימא כהנאי. מקדיש עבדו קדוש או
לא קדוש: מועלין בשער. דוקא
נקט ולקמיה מפרש לה: אלא דכתיב
עלמא קדוש. לימכר לדמיו: אין מעילה
צקרקעו. דגמרינן מעילה מטא
מטא מתרומה מה תרומה בתלוג
אף מעילה בתלוג צמס' מעילה
(דף יט): וצ"כ: כגוזו דמי. ואינו
כמחזור לקרקע: יש דברים שהם
צקרקע. מחזורין לקרקע: ואין
צקרקע. דקיי"ל: אין נשבעין על
הקרקעות ועל גפנים הללו נשבעין
צהולת מקתם אטעו: מפרסי לך.
לשומר צקרקע: הפעול סומא. הא
דקמני הכא אין מועלין בשער כר"מ
הלכך לאו כגוזו דמי עדיין ריך
לחיצורו: דרב המפקיד עבדו יא
לחיות: אמר רב הכי צממיה.

מוסף רש"י
יש דברים שהם
צקרקע. מחזורים
לקרקע ואין צקרקע.
אלל ממטלטלין (פסחדין
טו) ונשבעין עליהן
(שבועות כ"ג). וצ"כ: ר"מ
מחייב. נשבעה ב"ח ר"מ
לשבע על השאר שהוה
מקתם הטענה. אע"ג דאין
נשבעין על הקרקעות,
כילפינן נשבעת הדינים
(מב). הא כיון דאין צינן
לקרקע דעומות ליבעי
הן. דקמנוי ר' יוסי בר
מינה פלוגתמיה, ככלורות
דמיו ונשבעין (פסחדין
טו). הרי הוא צקרקע.
ואין נשבעין עליהן ב"ח
(פ). אבל הכי. שער,
כמה דקאי אשבוזי
משבחה. הלך אפילו ר"מ
כשער כרנן סבילא ליה
(פסחדין טו). קטנים כל
המחזיק בהן זכה בהן.
אפילו לחור זמן דקדושין
כג. אין לו תקנה. אפילו
צפרק (לקטו טו).

מוסף תוספות
א. וטעמא משום דגדול
יש לו יד לזכות לעצמו,
אבל קטן שאין לו יד
לזכות לעצמו זוכין
בעבורו. רש"י.
ב. אשכחן וכו' דאית
להו זכיה. מוס' הל"ט.
ג. ורבנן סברי דקטנים
כבר זכו בהם שמיה. מוס'
ד. ומיהו ר"מ.
ה. בעצמו היה דוחה ההא
דפליג ר' יוחנן דהא
דקאמר יאת הבית הגדולי'
בית שמגדלין בו תפלה,
אף שמגדלין בו תפלה
קאמר, להכי מייית מריב"ל
דלרב פפא דאמר איפסא
לא הוי לא כריב"ל ולא כר'
יוחנן. מוס' חולין לו. ד"ה
אמר רבא.